

Ikinji Ysraýyl

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Ikinji Ysraýyl IKINJI YSRAÝYL

Taryh hakydanyň aýnasydyr.

ABŞ-nyň Palestina bombalar ýagdyran, çagalary öldüren Ysraýyla 26 milliard dollar kömek etmegi Türkiýede az seslenme tapdy. Birnäçe aý bări Gaza wagşyýanalygyny gazetleriň birinji sahypasyndan berýän häkimiýet mediýasy-da dymanyny gowy gördü! Erdoganyn 9-njy maýda meýilleşdirilen ABŞ-na resmi saparyny goýbolsun edip-etmejegi syýasy gürrüňleriň jedeli boldy. Odatv «gitmez» diýse, «Hürriyet» gazeti «gider» diýdi.

Erdogan gidermi-gitmez, ony biljek däl. Yöne sizi birnäçe ýyl yza äkideýin. Özem Erdoganyn gidip-gitmezlik karary-da taryha girjek möhüm waka bolar.

Başlabereýin onda:

Ellinji ýyllaryň başy... «Musulman doganlar» («Ihwan») toparynyň aýda bir gezek çykýan «Al-Dawa» žurnaly Türkiýä «Ikinji Ysraýyl» diýip ýazdy. Ýogsa şol wagtlar Türkiýede konserwatiw

gatlaklar premýer-ministr Menderese türkçe azany ýatyrmagy ýaly geçirgen dini reformalary sebäpli aşa simpatiya duýupdy, «mukaddeslik» bagyş etmegiň băriýanyna gelipdi!

A Demokratik partiýanyň – Menderesiň daşary syýasaty nähilidi? «Musulman doganlaryň» Türkiýä «Ikinji Ysraýyl» diýmeginiň sebäbi nämedi?

Soragyň jogabyny tapmazdan Erdoganýň ABŞ-na bolan cemeleşmesine düşünip bolmaz!

OFRA BENGIO

"İLK KEZ İSRAIL ARŞİVLERİ VE TANIKLARIYLA"

TÜRKİYE İSRAİL

HAYALET İTTİFAKTAN
STRATEJİK İŞBİRLİĞİNE

ERGUوان
EASTWEST

* * *

Türkiýäniň Arap dünýäsi bilen syýasy gatnaşygyny ýatladyp başlasam gowy bolar:

Ne-hä «Tanzimat» modernizasiýasy bilen başlan müddete arap ulamalarynyň beren garşylygy hakda aýdaýyn, ne-de Erdoganýň syýasy gahrymany – Abdylhamyt II-niň şowsuz panislamizm syýasatynyň üstünde durup geçeyin...

Birinji jahan urşy ýyllarynda Palestina frontynda arap bedewileriň 1916-njy ýylda osmanly goşun bölmelerine garşy uly gandöküşlik edişini Türkiye respublikasyny esaslandyran ofiserler hiç haçanam ýatdan çykarmady.

Türkler bilen araplaryň arasyна şübe, ynamsyzlyk giripdi.

Musulman dünýäsinde Müsürde Abdynasyrdan Bangladeşde Rahmana çenli liderleriň we aýratynam ýaş nesilleriň arasynda imperializmi ýeňen Atatürkçe çäksiz söýgu bildirilýänem bolsa, Türkiye Arap dünýäsi bilen syýasy tarapdan o diýen ýakynlaşmady. Palestina konflikti ýaly Ýakyn Gündogar boýunça syýasy ugurlarda bitarap pozisiýada durdy...

Ikinji jahan uruşyndan soň Ysraýylyň gurulmagy Türkiýäniň pozitiw syýasy ugrunuň üýtgetdi. Ysraýyl ykrar edildi we bu ýurda ilkinji musulman ilçini 1952-nji ýylda Türkiye ugratdy.

Türkiye NATO guramasyna girme «serpaýy» bilen sylaglandyryldy... Häkimiýetdäki Demokratik partiýadır Menderes Ýakyn Gündogarda Günbataryň we ABŞ-nyň syýasy ugurlaryna gönümel eýerip bilmedi, domino rolunu oýnady!

Ysraýylyň Ýakyn Gündogardaky «howandaryna» öwrüldi.

Ine... Şular ýaly syýasy üýtgeşmeleriň netijesinde «Musulman doganlar» Türkiyä «Ikinji Ysraýyl» tagmasyny basdy!

Bagdat paktynyň gurulmagy ýaly ABŞ-nyň Ýakyn Gündogar boýunça syýasy ugurlarynyň «yñdarma tarapdary» Menderesiň birinji arasyна tow düşen ýurdy Müsür boldy. Munuň yzyny Siriýa hem ýetirdi. Siriýa bilen serhetde harby çaknyşyk hem bolup geçdi.

Liwanda Menderesiň garşysyna protest demonstrasiýalary bolup geçdi. Görseñizlän bu bolýan zatlary! Menderes bilen Yragyň premýer-ministri general Nuri Es-Sait ABŞ-nyň «gözüne ilmek» üçin biri-birleri bilen ýaryşdy.

Goşulmasızlar hereketine girýän üçünji dünýä ýurtlarynyb Bandung konferensiýasynda Türkiye gyraqladyldy.

TURKISH - ISRAELI Relations 1948 - 2010

יחסים ישראל-טורכית TÜRKİYE - İSRAİL İlişkileri

kitapyurdu.com
Alon LIEB - Can YIRIK

* * *

Çepden yslama Yakın Gündogarda anti-imperialistik görüşin gerimi giñedigisaýy Türkîyäniň daşary syýasatyna bolan nägilelik artdy.

Kipr konflikti ýuze çykanda araplaryň köpüsiniň rumlaryň lideri baş ýepiskop Makariosyň tarapyny tutmagy geň galdyrmady, bärde geň galdyran zat Ysraýylyň Kipr babatda Türkïyäniň ýanynda durmazlygydy!

Durmuş Türkïyäniň yüzüne aky hakyatlary bazyrdadyp basýardy! Sowet Soýuzy bilenem, Arap dünýäsi bilenem gatnaşyklary kim kadalaşdyrandyr öydýärsiňiz: premýer-ministr Demirel! Söwda gatnaşyklary gowulanmaga, arap turistleri Türkïyä gelmäge başlady. Özem NAT0-çy harbylaryň 1971-nji ýylyň 12-nji martynda Demireliň garşysyna döwlet agdarlyşygyny gurnamagyna şu üýtgesmeleriň ýsygynda baha beriň!

Taryhy doly bilmezden daşary syýasaty analiz etmek mümkün däl. Gazäni ýikan, müňlerçe raýaty öldüren Ysraýyla 26 milliard dollar kömek etmegi amerikan daşarky syýasaty bilen kontrast (çaprazlyk) döredenok. Bärde kontrast – türk daşary syýasatynyň her on ýylда üýtgäp durmagydyr!

Erdogan ABS-na gidermi, ýa bolmasa «one minute» diýermi, görübermeli bor...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 25.04.2024 ý. Publisistika